

3.5. SERMAYENİN SERBEST DOLAŞIMI

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Sermayenin serbest dolaşımı bakımından Türk mevzuatı halihazırda bazı istisnalar dışında AB mevzuatına uyumlu durumdadır. Avrupa Topluluğu 1992 yılında iç pazarın oluşturulmasıyla, daha önceki yıllarda kademeli olarak bir takvim çerçevesinde aşama kaydedilen bu alanda nihai safhaya ulaşarak Topluluk sathında sermaye hareketlerini serbestleştirmiştir. Türkiye, bazı mevzuat değişiklikleriyle bu tam uyumu gerçekleştirmiş olacaktır. Bu arada Karaparanın Aklanması ile ilgili mevzuat da 1996 ve 1997 yıllarında çıkarılmış bulunmaktadır. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve diğer sermaye hareketleri ile ilgili mevcut durum aşağıda belirtilmiştir:

Doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından:

- Eşit muamele prensibi uygulanmaktadır
- Bazı istisnalar hariç yabancı sermaye katılımına sınır uygulanmamaktadır. İstisnai alanlar ise şunlardır: Radyo ve Televizyon Kuruluşu ve Yayıncılığı hakkındaki 3984 sayılı Kanun bu sektöre yapılacak yabancı sermaye yatırımlarında yabancılara ait hisseleri % 20 ile sınırlamıştır, öte yandan havacılık, deniz taşımacılığı ve limanlarda yapılacak yatırımlar için yabancı hisse sınırı, 2920 sayılı Sivil Havacılık Kanunu, 815 sayılı Kabotaj Kanunu ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu gereği olarak % 49'dur.
- Tasfiye veya satış hallerinde karların, ücretlerin, royaltilerin ve sermayenin serbestçe transferi garanti altına alınmıştır.
- Hemen hemen tüm sektörler yatırımcılara açıktır, ancak emlak alanındaki yatırımlara sınırlama getirilmiştir. Ayrıca, mali sektöre, petrol ve madencilik sektörüne yapılan yatırımlar ilgili kanunlar gereği izine tabidir. Dışarıda yerleşik kişilerin, Türkiye'de, yabancı sermaye mevzuatına ve Petrol Kanununa göre şirket kurmaları, şube ve irtibat bürosu açmaları dışında, ticari faaliyette bulunmaları ve adi ortaklık tesis etmeleri (uluslararası ihaleler için oluşturulan adi ortaklıklar hariç), Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurtdışında yerleşik kredi kartı kuruluşları ile lisans ve temsilcilik sözleşmeleri yapmaları Bakanlığın iznine tabidir.
- Yabancıların istihdamı konusunda herhangi bir kısıtlama söz konusu değildir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- Dışarıdan kredi temini konusunda prefinansman kredilerinin vadelerinin 18 ayı geçmemesi hariç bir kısıtlama bulunmamaktadır.
- Lisans, know-how, teknik yardım ve yönetim anlaşmalarının kabulünde herhangi bir koşul aranmamaktadır. Sadece Hazine Müsteşarlığına tescil gerekmektedir.
- Dışarıdan şirket kurma, sermaye artışı veya hisse satın alımı amaçlarıyla getirilen döviz (efektif dahil) Döviz Tevdiat Hesaplarında bloke edilebilmektedir.

Diğer sermaye hareketleri bakımından; Esas itibarıyla Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki 32 sayılı KHK ve değişiklikleri kapsamında yer alan bu türden sermaye hareketleri kalemleri birkaç istisna hariç, AB ile tam bir uyum halindedir.

b) AB Müktesebatı

1. 388L0361/OJL 178 08.07.88 s.5/88/361/EEC: Antlaşmanın 67'inci Maddesinin Uygulanması için 24 Haziran 1988 tarihli Konsey Direktifi ve değişiklikleri
2. 388R1969/OJL 178 08.07.88 s.1: Üye Devletlerin ödemeler dengesi için orta vadeli mali yardım sağlayan tek imkanı (single facility) düzenleyen 24 Haziran 1988 tarih ve EEC No 1969/88 sayılı Konsey Tüzüğü ve değişikliği
3. 391L0308/OJL 166 28.06.91 s.77/91/308/EEC: Para aklama amacıyla finansal sistemin kullanılmasını önlemeye yönelik 10 Haziran 1991 tarihli Konsey Direktifi ve değişikliği
4. 397L0005/OJL 043 14.02.97 s.25: Sınır ötesine kredi transferleri hakkında 27 Ocak 1997 tarih ve 97/5/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
5. 31998L0026/OJL 166 11.06.1998 s.45/98/26/EC: Ödemeler ve Menkul Kıymet Takas İşlemlerinde İşlemlerin Kesin Hüküm ifade Etmesi Hakkında 19 Mayıs 1998 tarih ve 98/26/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
6. Yatırımcı Tazminat Sistemleri Hakkında 3 Mart 1997 tarih ve 97/9/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (OJ L 084 26.03.1997 s.22)

c) Sorumlu Kuruluş

Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı (emtia kredileri ile ilgili olarak), Sermaye Piyasası Kurulu ve Mali Suçlar Tetkik Kurulu

d) Nihai Hedef

Yukarıda belirtilen Topluluk müktesebatına tam uyum sağlanmasıdır.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

AB'deki 88/361/EEC sayılı Konsey Direktifi tüm sermaye kalemlerini içeren ve bunları libere eden bir mevzuattır. Bu Direktif hükümlerine muadil hükümleri içeren Türk mevzuatı aşağıda verilmiştir.

Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları Bakımından Muadil Mevzuat:

- Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu (18 Ocak 1954)
- Yabancı Sermaye Çerçeve Kararnamesi (7 Haziran 1995)
- Yabancı Sermaye Çerçeve Kararnamesi Hakkında Tebliğ
- Köy Kanunu
- Petrol Kanunu
- Madencilik Kanunu
- Radyo ve Televizyon Kuruluşu ve Yayıcılığı hakkındaki 3984 sayılı Kanun
- 2920 sayılı Sivil Havacılık Kanunu ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 815 sayılı Kabotaj Kanunu

Diğer Sermaye Hareketleri Bakımından Muadil Mevzuat:

- 11.8.1989 tarih ve 20249 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ile buna ilişkin 20.6.1991 tarih ve 20907 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 91-32/5 sayılı Tebliğ
- 28.6.1985 tarih ve 18975 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- 16.10,1993 Tarih ve 21730 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kıymetli Madenler Borsası Üyelik Belgesi Verilme Esasları ile Kıymetli Madenler Borsası Aracı Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyet Şartlarına ilişkin Yönetmelik
- 21.12.1994 tarih ve 22148 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik 26,7.1994 tarih ve 22002 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik
- 7.11,1997 tarih ve 23163 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 98-32/22 ve 99-32/33 sayılı Tebliğler ile Değişik 97-32/21 Sayılı Tebliğ
- 6.1.1996 tarih 22515 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ihracat Yönetmeliği
- Dışarıda yerleşiklerin Tüketici Finansman şirketleri, Kıymetli maden aracı kurumları ve faktoring şirketleri gibi alanlarda doğrudan veya şube açarak faaliyet göstermelerini düzenleyen bir mevzuat bulunmamaktadır.
- Sermaye Piyasası Kanunu
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Uluslararası Menkul Kıymetler Serbest Bölgesi Kurulmasına Dair 95/6571 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- SPK Tebliğleri: Seri III, No.20 Yabancı Sermaye Piyasası Araçlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği, Seri VII, No.10 Yabancı Yatırım Fonu Paylarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği
- İMKB Uluslararası Menkul Kıymetler Serbest Bölgesi Uygulama Yönetmeliği
- İMKB Uluslararası Pazar Yönetmeliği
- İMKB Takas ve Saklama Merkezleri Yönetmeliği
- İMKB Uluslar arası Pazar Takas ve Saklama İşlem Yönetmeliği

Münferit sermaye kalemleri itibariyle mevzuat aşağıda detaylı olarak verilmektedir:

Aynı ve/veya Nakdi Sermaye İhracı

5 milyon ABD Dolarını aşan nakdi ve/veya aynı sermaye ihracına ilgili Bakanlıkça izin verilmektedir.

İhracatta Mal Bedellerinin Transferi

Ticari amaçlarla ihraç edilen malların bedelinin, 32 sayılı Kararda öngörülen özel haller ile Bakanlıkça uygun görülen mücbir sebeplerden kaynaklanan gecikmeler hariç, fiili ihraç tarihinden itibaren en çok 180 gün içinde ihracatçılar tarafından yurda getirilerek bankalara ve özel finans kurumlarına, Türk parası olması halinde tevsiki, döviz ise satılması zorunludur (ancak söz konusu ihracat dövizlerinin en az % 70'inin fiili ihraç tarihinden 90 gün içerisinde getirilerek bankalara veya özel finans kurumlarına satılması halinde bakiyenin %30'una tekabül eden kısım üzerinde ihracatçı serbestçe tasarruf edebilir.)

Menkul Kıymetlerin Sermaye Piyasasında İşlem Görmesi

11 Ağustos 1989 tarihinde yayımlanan "Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 21 Mart 1993 tarihinde yayımlanan 93/4143 sayılı BKK ile değişik 15nci maddesi uyarınca; menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının yurda girişi ve çıkışı serbesttir.

Türkiye'de yerleşik kişilerce sermaye piyasası araçlarının yurtdışında ihraç, arz ve satışı serbest iken, 32 sayılı Kararla dışarıda yerleşik kişilerin bu işlemleri sermaye piyasası mevzuatı hükümleri çerçevesinde yapabileceği belirtilmiştir. Sermaye piyasası mevzuatına göre yetkili kılınan bankalar ve aracı kurumlar vasıtasıyla bu işlemlerin yapılması ve menkul kıymet satış bedelleri ile gelirlerin yine banka ve aracı kurum vasıtasıyla transferi serbest bırakılmıştır.

Öte yandan, Sermaye Piyasası Kanununda Aralık 1999'da yapılan değişikliklerle, "Yatırımcıyı Koruma Fonu" getirilmiştir. Bu fon tamamen AB'deki ilkeler dahilinde tasarlanmıştır ve yeni sistemin işlerlik kazanabilmesi için gereken ayrıntılı düzenlemeler hakkında çalışmalar henüz devam etmektedir.

Takas sistemleriyle ilgili olarak, Türkiye'de işlemlerin takası merkezi bir takas-saklama kuruluşu olan Takasbank tarafından "Otuzlar Grubunun" (Group of Thirty) tavsiyeleriyle uyumlu bir yapıda gerçekleştirilmektedir. Yatırımcının korunması çerçevesinde Sermaye Piyasası Kanununda yapılan son değişikliklerle aracı kurumlar için tedrici tasfiye mekanizması getirilmiş ve bunu yürütmek görevi de kurulacak olan Merkezi Kayıt Kuruluşunca idare edilecek olan Yatırımcıyı Koruma Fonu'na verilmiştir. Takasbank'ın gerekli uyumlaştırmanın yapılmasıyla Merkezi Kayıt Kuruluşu olarak çalışmaya başlaması için gereken düzenlemeler üzerinde çalışmalar devam etmektedir.

Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları ve Fonları ile İlgili İşlemler

Yatırım fonları ve ortaklıkları gibi portföy yönetimi esasına dayanan menkul kıymetlerin ihracı ve işlem görme esasları Sermaye Piyasası Kanunu çerçevesinde Sermaye Piyasası Kurulu tarafından düzenlenmektedir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

İlgili menkul kıymetlerin alım - satımı, bedellerinin yurtdışına transferi konuları 32 sayılı B.K.K. tarafından düzenlenmiş olup, serbest bırakılmıştır. Yurtdışında yerleşik kişilerin yurtdışında ihraç edilen bu gibi menkul kıymetleri alıp satmaları ise ilgili ülkenin mevzuatı çerçevesinde yapılmaktadır.

Yurtdışında yerleşiklerin yurtiçi sermaye piyasasında bu tür menkul kıymetleri ihracı ise, S.P.K'nın Yabancı Yatırım Fonu Paylarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satılmasına ilişkin esaslar tebliği düzenlenmiştir.

Para Piyasalarında İşlem Gören Menkul Kıymetlerle ilgili Kurallar

11 Ağustos 1989 tarihinde yayımlanan "Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 21 Mart 1993 tarihinde yayımlanan 93/4143 sayılı B.K.K. ile değişik 15nci maddesi uyarınca; yurtdışında yerleşik kişilerin her türlü menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarını sermaye piyasası mevzuatına göre yetkili bulunan bankalar ve aracı kurumlar vasıtasıyla satın almaları, satmaları, bu menkul kıymetler ve araçlara ait gelirler ile bunların satış bedellerini bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla transfer ettirmeleri serbesttir.

Türkiye'de yerleşik kişilerin; bankalar, özel finans kurumları ve sermaye piyasası mevzuatına göre yetkili bulunana aracı kurumlar vasıtasıyla yurtdışındaki mali piyasalarda işlem gören menkul kıymetleri satın almaları, satmaları ve bu menkul kıymetlerin alış bedellerini bankalar ve özel finans kurumları aracılığı ile yurtdışına transfer ettirmeleri serbesttir.

Ancak, yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında ihraç edilen bu gibi menkul kıymetleri alıp - satmaları veya yurtdışına bu tür menkul kıymetleri ihraç etmeleri ilgili ülkenin mevzuatı çerçevesinde yapılmaktadır.

Vadesiz ve Vadeli Mevduat Hesaplarıyla İlgili İşlemler

32 Sayılı Kararın 21 Mart 1993 tarihinde yayımlanan 93/4143 sayılı BKK ile değişik 19uncu maddesi uyarınca; Merkez Bankası ve bankalar Türkiye'de ve yurtdışında yerleşik kişiler adına döviz tevdiat hesapları ve altın depo hesapları açabilirler. Bu hesaplar üzerinde sahipler serbestçe tasarrufta bulunabilirler.

Türkiye'de Yerleşik Kişilerin Ticari İşlemler veya Hizmet Alımlarıyla ilgili Kredi İşlemleri

32 Sayılı Kararın 91/1935, 93/4143 ve 99/13200 sayılı BKK ile değişik 17inci maddesinin a fıkrası uyarınca; Türkiye'de yerleşik kişilerin yurtdışından aynı ve nakdi kredi temin etmeleri, bu kredileri bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla kullanmaları kaydıyla serbesttir. Ancak, prefinansman kredilerinin vadesi 18 aydır.

Hazine Müsteşarlığının 20 Haziran 1991 tarihinde yayımlanan 91-32/5 sayılı Tebliğinin 20inci maddesinde kredili veya kiralama yoluyla yapılan ihracat

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

konusu düzenlenmiş, 27nci madde ile ithalatta ödeme şekillerine ilişkin esas ve usullerin Merkez Bankasınca belirleneceği öngörülmüştür. Merkez Bankasının I-M sayılı Genelgesinin "İthalata İlişkin Hükümler" başlıklı bölümünde yer alan I-A/N sayılı Genelge ile değişik 17nci maddesi ithalat bedellerinin uluslararası kurallar ile bankacılık teamülleri ve satış akdinin hükümlerine göre ödenmesini kararlaştırmıştır. Daha önce yürürlükte olan, akreditifli ödeme, vesaik mukabili ödeme, mal mukabili ödeme, kabul kredili ödeme, peşin ödeme ve ödeme şekli değişikliği başlıklı 14 ila 19'uncu maddeler 11 Ocak 1996 tarihinde yayımlanan I-A/N sayılı Genelge ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Krediler

32 Sayılı Kararın 91/1935, 93/4143 ve 99/13200 sayılı BKK ile değişik 17inci maddesinin a fıkrası uyarınca; Türkiye'de yerleşik kişilerin yurtdışından aynı ve nakdi kredi temin etmeleri, bu kredileri bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla kullanmaları kaydıyla serbesttir.

17inci maddesinin b fıkrası uyarınca; Türkiye'de yerleşik kişiler aşağıda belirtilen şekillerde yurtdışına döviz kredisi açabilirler.

- i. Bankaların sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları tutarını geçmemek üzere yurtdışına açacakları nakdi döviz kredileri ile ilgili uygulama usulleri Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda Merkez Bankasınca tespit edilir.
- ii. Bankaların bankacılık teamülleri çerçevesinde yurtdışına Türk Lirası kredi açmaları serbesttir.

Aynı maddenin son paragrafı uyarınca, bankalar kullanacakları döviz kredilerine ait anapara, faiz ve diğer masraf karşılıklarının zamanında yurda getirilmesi ile ilgili önlemleri almak, bu hususu izlemek ve zamanında yurda getirilmeyen dövizler hakkında Hazine Müsteşarlığına bilgi vermekle yükümlüdürler. Öte yandan kredili ihracat işlemleri bakımından, Türkiye'de yerleşiklerin dışarıda yerleşiklere verdikleri kredilerde, fiili ihraç tarihinde başlayan kredili ihraç süresi, dayanıksız tüketim mallarında iki (2) yılı, diğer mallarda beş (5) yılı geçmemektedir. Dışarıda yerleşiklerin Türkiye'de yerleşiklerle yapacakları finansal kiralama işlemleri için bakanlıktan izin şartı söz konusudur.

Kefalet, Diğer Garanti ve Taahhütler

32 Sayılı Kararın "Gayri nakdi Krediler, Garanti ve Kefaletler" başlıklı 93/4143 sayılı BKK ile değişik 18'nci maddesi uyarınca; Türkiye'de yerleşik kişilerin; yurtdışından gayri nakdi kredi, garanti ve kefalet sağlamaları ile Türkiye'de ve dışarıda yerleşik kişiler lehine, dışarıda yerleşik kişilere muhatap teminat mektubu düzenlemeleri, garanti ve kefalet vermeleri serbesttir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Bankaların, dışarıda yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap, yurtiçinde açılacak uluslararası ihalelerle ilgili olarak Türkiye'de yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap, döviz üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri, garanti ve kefalet vermeleri serbesttir.

2581 sayılı Kanun kapsamında yurtdışından satın alınacak gemiler için, yurtdışından temin edilen kredilerle ilgili olarak yabancı para üzerinden gemi ipoteği tesis edilmesi serbesttir.

Aynı maddenin son paragrafı uyarınca, bankalar ve özel finans kurumları yurtdışına ödenen teminat mektubu, garanti ve kefalet bedelleri hakkında transfer tarihinden itibaren, bunların dışındaki yerleşik kişiler ise dışarıda yerleşik kişilere hitaben verdikleri garanti ve kefaletlerle ilgili düzenleme tarihinden itibaren 30 gün içinde Müsteşarlığa bilgi verirler.

Sigorta Sözleşmeleri ile İlgili Ödemeler

32 Sayılı Karar gereğince tespiti Merkez Bankası'na bırakılan konularda uyulması gereken usul ve esaslar 3 Temmuz 1991 tarihinde yayımlanan I-M sayılı Genelge ile düzenlenmiştir.

I-M sayılı Genelgenin 21inci maddesi Türkiye'de yerleşik kişilerin dışarıda yerleşik kişilerden Türkiye'deki işleriyle ilgili olarak sağladıkları döviz tahsis edilebilecek veya Türk parası transferi suretiyle ödeme yapılabilecek hizmetler ve görünmeyen işlemlerle ilgili diğer ödemeler 25inci maddede açıklanmıştır.

25inci maddenin "D. Sigorta" başlığı altında, (D1)Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigorta, (D2)Uluslararası Ticarete Konu Mallara İlişkin Sigortalar, (D3)Hayat Sigortaları, (D4)Diğer Sigortalar konuları düzenlenmiştir.

Hayat Sigortası Prim ve Tazminat Ödemeleri: Türkiye'de yerleşik kişilerin tek veya grup olarak dışarıda yerleşik sigorta şirketlerine yaptıracakları hayat sigortası primleri ve Türkiye'de yerleşik sigorta şirketlerince dışarıda yerleşik gerçek kişilere yapılacak hayat sigortası sözleşmelerine ait ödemeler serbestçe yapılabilir.

Kredi Sigortası Prim ve Tazminat Ödemeleri: (D4) başlığı altında "2. Harice Yapılan Hasar Tazminatı ve Benzeri Ödemeler" paragrafında Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri ile dışarıda yerleşik gerçek ve tüzel kişiler arasında yapılan diğer tüm sigortalara ilişkin sözleşmelere dayanılarak ödenecek hasar tazminatı ve buna bağlı ödemeler serbesttir. Kredi sigortası prim ve tazminat ödemeleri de bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Sigorta Sözleşmeleri Kapsamındaki Diğer Transferler: (D5)Reasürans ve Retrosesyon İşlemleri, (D6)Türkiye'deki Yabancı Sigorta Şirketleri ve Şubeleriyle İlgili Diğer Ödemeler başlıkları altında diğer transferler düzenlenmiştir. Reasürans ve retrosesyon işlemleriyle ilgili olarak yürürlükte

bulunan 1160 sayılı Kanun ve 91/2276 sayılı BKK hükümlerine uygunluk gerekmektedir.

Kişisel Sermaye Hareketleri

32 Sayılı Karar gereğince uygulamayı düzenleyen I-M sayılı Merkez Bankası Genelgesinin 25inci maddesiyle döviz ödenmesini veya Türk parası transferini gerektiren hizmet ve giderler tespit edilmiştir. Aşağıda yer alan konu başlıkları 25inci maddenin "H. Kişisel Gelir ve Harcamalar" başlığı altında düzenlenmektedir.

- H1. Emekli Aylıkları ve Benzeri Ödemeler
- H2. Kanuni Nafakalar ve Mali Yardımlar
- H3. Göçmenlerin Havaleleri
- H4. Yurtdışındaki Özel Mülklerin Cari Bakım ve Tamirleri
- H5. Küçük Miktarların Transferi
- H6. Gazeteler, Periyodik Yayınlar
- H7. Spor Ödülleri, Yarışma Kazançları

AB müktesebatında, (XI) Kişisel Sermaye Hareketleri başlığı altında bulunan A.Loans, B.Gift and Endowments, C.Dowries, D.Inheritances and Legacies'e karşılık gelen herhangi bir hüküm ilgili maddede yer almamaktadır. Ancak, I-M sayılı Genelgenin 22nci maddesinde; 25nci maddede belirtilen gider kalemlerine göre farklılık göstermekle birlikte, kıyasla benzerliği kabul edilebilecek talepleri Merkez Bankası'nın değerlendirip sonuçlandıracağı belirtilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde, XI. Başlığı altındaki A,B,C ve D kalemleriyle ilgili sermaye transferlerinin mümkün olduğu düşünülmektedir.

Yurtdışına Menkul Kıymet İhracı ve İthalı

Yabancı sermaye piyasası araçlarının yurtiçinde satışı "Yabancı Sermaye Piyasası Araçlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: III, No:20) ile düzenlenmiştir. Söz konusu Tebliğin 3üncü maddesi çerçevesinde;

- yeni çıkarılan yabancı sermaye piyasası araçlarının halka arzı,
- yabancı sermaye piyasası araçlarının, maliklerince halka arzı,
- depo sertifikalarının halka arzı,

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- yabancı sermaye piyasası araçlarının ve depo sertifikalarının tahsisli satışı

Kurula kaydettirilmesi şartıyla serbesttir.

Yabancı sermaye piyasası araçlarının Kurul kaydına alınmasına ilişkin ön şartlar da Tebliğin 4üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Türkiye'de yerleşik kişilerin yurtdışına menkul kıymet ihracı ise ilgili ülkenin şartlarını yerine getirmek şartıyla mümkündür.

XII.'nin B. şıkkında diğer her türlü ödemeler hakkında bilgi istenilmektedir. Merkez Bankası gözetiminde yürütülen elektronik fon transferleri gibi sistemlerle, halen Avrupa Birliği ülkelerinde kullanılan tüm ödeme şekilleri ülkemizde de kullanılmaktadır.

Diğer

I-M sayılı Merkez Bankası Genelgesinin 25nci maddesinin G4 başlıklı bölümünün 3 ve 5nci paragraflarında yabancı ülkelerde ölüm halinde, cenazenin yurda getirilmesi için yapılacak giderler döviz veya Türk parası transferi gerektiren durumlar içinde zikredilmiştir.

XIII'ün B. şıkkında zarar, ziyanla ilgili olarak Türk mevzuatında herhangi bir düzenleme olup, olmadığı sorulmaktadır. Bu konu I-M sayılı Genelgenin 25inci maddesinin "K.Genel Karakterli İşlemler" başlığı altında K.3. Zarar, Ziyana ve Tazminatlar" alt başlığıyla düzenlenmiştir.

XIII'ün C. şıkkında yer alan "iadeler" konusu ise 25inci maddenin K7. İadesi Gerekli Tutarlar" başlığı altında düzenlenmiştir. Bu çerçevede, borç olmadığı halde yanlışlıkla gönderilen, mükerrer olarak gönderilen, tahakkuk ettirilmeyen bir işlem nedeniyle peşin olarak gönderilen, feshedilen sözleşmeler kapsamında evvelce peşin olarak gönderilen ve bir bankaca satın alınarak Türk parasına çevrilmiş dövizler Türk mevzuatında sermaye hareketleri içinde öngörülmüştür.

XIII'ün D. şıkkı ise I-M sayılı Genelgenin 25inci maddesinin "A. Ticaret ve Endüstri" başlığı altında A.5. Telif Hakları, Fikri ve Sınai Mülkiyet ile Yönetim Anlaşmaları" alt başlığı ile düzenlenmiştir. A.5. alt başlığı Merkez Bankasının I-A/H sayılı Genelgesi ile değiştirilmiştir. Bu çerçevede, bilimsel ve sanatsal eserlerin telif hakları ile gazete, dergi ve diğer yayın araçlarında yayımlanan fotoğraf, makale ve benzerlerine ilişkin ödemeler, bilgi işlem makinelerinde kullanılmak üzere Türkiye'ye ithal edilen program ürünlerine ilişkin lisans ücretleri, Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne onaylanan lisans, know-how ve benzeri maddi haklara, lisansa bağlı teknik yardım anlaşmalarına ve yönetim anlaşmalarına ilişkin ödemeler ve Hazine Müsteşarlığının izni çerçevesinde yurtdışındaki kredi kartı

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

kuruluşları ile yapılacak lisans ve temsilcilik sözleşmelerine ilişkin ödemeler Türk mevzuatında sermaye hareketleri içinde öngörülmüştür.

XIII'ün E. şıkkı finansal kurumlarda döviz mevduat hesabı açılması başlığı altında kapsanmayan hizmetlerle ilgili para transferlerine ilişkindir. Bu konuda 25inci maddenin altında çeşitli hükümler bulunmaktadır. Bir örnek olarak, "B.Dış Ticaret" başlığı altında B.l.c. gösterilebilir. Bu bölümde banka komisyon ve masrafları düzenlenmiştir.

Kara Paranın Aklanması Bakımından Muadil Mevzuat:

- Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Hakkında 4208 sayılı Kanun
- 4208 Sayılı Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik
- Mali Suçları Tetkik Kurulu Tebliği

Kara paranın aklanması ile ilgili Türk mevzuatı muadil AB mevzuatına uyumludur.

b)Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları bakımından uyum yapılacak olan hususlar aşağıda belirtilmiştir:

- Serbest meslek erbabının yatırım yapabilmesi, ticari faaliyetlere katılabilmesi anonim veya limited şirket kurması gerekmektedir. Dolayısıyla serbest meslek sahiplerinin yerleşme ve hizmet sunma serbestisine erişebilmeleri bakımından mevzuatımızdaki bu sınırlamalar, 64/428/EEC, 64/429/EEC, 68/363/EEC, 68/364/EEC, 68/365/EEC, 70/522/EEC ve 70/523/EEC sayılı Direktifler doğrultusunda kaldırılacaktır. Keza, şirket kurmak veya şube açmak için 50 bin ABD Doları asgari sermaye şartı da, 64/222/EEC, 64/223/EEC, 64/224/EEC, 64/428/EEC, 64/429/EEC, 68/363/EEC, 68/364/EEC, 68/365/EEC, 68/366/EEC, 70/522/EEC ve 70/523/EEC sayılı Direktifler doğrultusunda kaldırılacaktır.
- Radyo ve Televizyon Kuruluşu ve Yayıncılığı hakkındaki Kanunda, Sivil Havacılık, Kabotaj Kanunu ve Türk Ticaret Kanunundaki yabancı hisse ile ilgili sınırlamalar kaldırılacaktır.
- Yabancıları emlak edinmesine ilişkin kısıtlamalar ilgili kanunlardan çıkarılacak ve finansal sektöre, petrol ve madencilik alanlarına yapılacak yabancı yatırımlarda izin konusu yeniden düzenlenecektir.

Diğer Sermaye Hareketleri Bakımından ise, aşağıdaki hususlarda uyum sağlanacaktır:

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- yabancıların yabancı menkul kıymetleri yerli sermaye piyasalarına sunabilmeleri için bazı niteliklerin aranması
- sigorta şirketlerinin teknik rezervlerinin yabancı aktiflere yatırılamaması
- ihracatta mal bedellerinin yurda transferi ile azami süre sınırları
- kredili ihracattaki mevcut vade sınırları
- Türkiye’de yerleşiklerin yurtdışından temin ettikleri prefinansman kredilerindeki vade sınırı
- yurtdışına aynı ya da nakdi transferlerin (5 milyon ABD Dolarını aşan) ilgili Bakanlığın iznine tabi oluşu

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması için Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli yatırımlar

III- TAKVİM

Orta vade de.

IV- FİNANSMAN - GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.6. Şirketler Hukuku

3.6.1 Şirketler Hukuku

1- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türkiye, Kıta Avrupası hukuk sistemini benisemiş olduğu için, şirketler hukuku alanında, Türk mevzuatı ile AB mevzuatı arasında çok büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Ancak AB direktifleri ile Türk mevzuatı karşılaştırıldığında tespit edilen bazı eksikliklerin giderilmesi ve uyumun sağlanması amacıyla Adalet Bakanlığı koordinatörlüğünde, Türk Ticaret Kanununda gerekli değişikliklerin yapılabilmesini teminen "Türk Ticaret Kanunu Komisyonu" oluşturulmuştur. Şirketler hukukuna ilişkin tüm uyum çalışmaları bu Komisyon bünyesinde yürütülmektedir.